

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 105/04-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha prerokoval prijatú sťažnosť AEROCLUB, s. r. o, B., zastúpenej advokátkou Mgr. M. D., K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 12 C 96 /03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo AEROCLUB, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 12 C 96/03 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 12 C 96/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. AEROCLUB, s. r. o., n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť AEROCLUB, s. r. o., trovy konania vo výške 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne Mgr. M. D., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. marca 2004 doručená sťažnosť AEROCLUB, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 12 C 96/03.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 105/04-16 zo 7. apríla 2004 prijal sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 28. júna 2004 okrem iného uviedol, že:

„- dňa 9. 6. 2003 bola postúpená tunajšiemu súdu žaloba o vypratanie nehnuteľnosti s návrhom na vydanie predbežného opatrenia a s návrhom na vyslovenie predbežnej vykonateľnosti uznesenia o nariadení predbežného opatrenia žalobcu AEROCLUB, s. r. o. B. zastúpeného advokátkou: Mgr. M. D. proti žalovanému: F. P..

- dňa 13. 6. 2003 sudkyňa učinila úpravu, ktorou žalobu predkladá na vyjadrenie žalovanému, žaloba doručená spoločne s výzvou na vyjadrenie dňa 27. 6. 2003,

- dňa 2. 7. 2003 je súdu doručené vyjadrenie žalovaného v rámci ktorého žiada žalobu ako bezpredmetnú zamietnuť s tým, že priestory, ktoré žiada vypratať žalobca neužíva. Priestory, v ktorých sa nachádza reštaurácia je vlastníkom od 6. 4. 2003.

- dňa 16. 2. 2004 sudkyňa vytýčila termín pojednávania na deň: 6. 4. 2004,

- dňa 6. 4. 2004 pojednávanie odročené na neurčito a to z dôvodu vznesenia námietky zaujatosti sudcov tunajšieho súdu žalobcom,

- dňa 14. 5. 2004 súdom vyrubený súdny poplatok 500,- Sk z dôvodu vhodnosti, súčasne vec predložená Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o námietke. Spis dňa 20. 5. 2004 doručený Krajskému súdu v Bratislave,

- dňa 3. 6. 2004 spis vrátený tunajšiemu súdu na doplnenie procesných úkonov potrebných pre rozhodnutie o vylúčení sudcov tunajšieho súdu.

Predmetom sporu je vypratanie nehnuteľnosti v rámci ktorého treba prejudiciálne riešiť otázku aktívnej legitímácie žalobcu, ale i žalovaného, platnosť kúpnopredajných zmlúv na ktoré sa odvolávajú ako žalobca tak i žalovaný. Vzhľadom na uvedené s ohľadom na naznačené formy hájenia svojich záujmov účastníkmi konania možno označiť spor ako ťažší. (...)

Pre samotné konanie vo veci nemožno konštatovať prieťah nakoľko úkony súdu sú činené v lehotách zodpovedajúcich množstvu vecí vybavovaných sudkyňou. Je faktom, že sudkyňa zákonom predpokladanej lehote o predbežnom opatrení nerozhodla, mám však za to, že v zmysle predložených materiálov, dôkazov a tvrdení účastníkov konania o predbežnom opatrení rozhodnúť nemohla, ibaže by rozhodla procedurálne (nedostatočné preukázanie tvrdení odôvodňujúcich vydaniu predbežného opatrenia).“

Obdobné procesné úkony, ktoré označil predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu spisu okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 96/03 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej: „Rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenia v súdnom konaní možno považovať za súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“ (I. ÚS 46/00, IV. ÚS 7/02). Preto, ak by súd odmietol rozhodnúť o návrhu na predbežné opatrenie alebo ak by o ňom rozhodol v čase, ktorý nemožno považovať za vybavenie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy), došlo by k zmareniu nielen účelu a zmyslu tohto procesného prostriedku, ale mohlo by sa to kvalifikovať aj ako odmietnutie spravodlivosti.

Ústavný súd zisťoval, či sa okresný súd pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia dopustil zbytočných prieťahov v konaní, a posudzoval vec podľa konkrétnych okolností prípadu z aspektu tých kritérií, na ktorých sa ustálila jeho doterajšia judikatúra (II. ÚS 813/00, II. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02). Sú nimi právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup samotného súdu. Toto hodnotenie však nemôže byť mechanické, ale musí sa prihliadnuť aj na to, čo je pre

účastníkov konania „v stávke“ (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Süßman v. Nemecko z 2. októbra 1994).

1. K prvému z uvedených kritérií ústavný súd uvádza, že samotný Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) potvrdzuje právnu a skutkovú jednoduchosť rozhodovania o predbežnom opatrení tým, že k základným predpokladom na jeho nariadenie zaraďuje iba osvedčenie nároku, ktorý má byť chránený dočasnou úpravou pomerov účastníkov konania alebo má byť chránený pred obavou z marenia výkonu súdneho rozhodnutia. Pred nariadením predbežného opatrenia alebo zamietnutím návrhu na jeho nariadenie súd takisto nevykonáva dokazovanie, ale vychádza iba z obsahu návrhu a príloh.

V danom prípade postačovalo všeobecnému súdu pri rozhodovaní o návrhu vychádzať výlučne z jeho obsahu a pripojených listín (procesných a hmotnoprávných skutočností) a na základe ich spravdepodobnenia vyvodiť záver o tom, či je osvedčená legálnosť (potreba, naliehavosť) dočasne upraviť pomery účastníkov alebo nie.

Právnu a skutkovú nenáročnosť konaní na vydanie predbežného opatrenia možno napokon vyvodiť aj z toho, že samotný Občiansky súdny poriadok ustanovuje pomerne krátku zákonnú lehotu, do ktorej je potrebné o návrhu na predbežné opatrenie rozhodnúť [najneskôr do 30 dní od doručenia návrhu na vydanie predbežného opatrenia (§ 75 ods. 4 OSP)], ak sa má dosiahnuť účel a zmysel tohto zabezpečovacieho inštitútu v občianskom súdnom konaní.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení označil v danom prípade „*spor za ťažší*“, pretože podľa neho „*treba prejudiciálne riešiť otázku aktívnej legitímácie žalobcu, ale i žalovaného a platnosť kúpnopredajných zmlúv na ktoré sa odvolávajú ako žalobca tak i žalovaný*“. Ústavný súd na námietku okresného súdu v súvislosti s rozhodnutím o návrhu na vydanie predbežného opatrenia neprihliadol. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu podľa prvého kritéria záverom konštatuje, že pri aktívnom postupe okresného súdu bolo možné o návrhu sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia rozhodnúť bez zbytočných prietáhov.

2. Pokiaľ ide o druhé kritérium (správanie účastníka konania), ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k nečinnosti okresného súdu pri rozhodovaní o jej návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 96/03 pri rozhodovaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná a ďalej na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovanie procesného postupu v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa fyzická alebo právnická osoba obrátila na súd so žiadosťou o rozhodnutie. Aj v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia platí povinnosť konkretizovaná v Občianskom súdnom poriadku, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a aby sa skutočnosti, ktoré sú medzi účastníkmi sporné, spoľahlivo zistili. Účastníci sú povinní predložiť dôkazy o svojich tvrdeniach. Súd pri rozhodovaní vychádza zo skutkového stavu, ktorý zistil. Použitie týchto zásad je však primerané a limitom je dosiahnutie účelu predbežného opatrenia. Tieto zásady sa preto neuplatňujú v celej šírke, ale s dôrazom na rýchlosť ochrany práv a spoľahlivosť tvrdení navrhovateľa na úrovni osvedčenia skutočností, ktoré sú rozhodujúce pre záver o potrebe a nevyhnutnosti predbežného opatrenia.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd rozhodovanie okresného súdu o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vyhodnotil ako nečinnosť, pretože o ňom nerozhodol nielen v zákonom stanovenej lehote, ale ani do prejednania sťažnosti sťažovateľky na ústavnom súde, čo priznal vo svojom vyjadrení aj okresný súd.

Ústavný súd nemohol prehliadnúť skutočnosť, že okresný súd v konaní o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, teda v konaní, v ktorom bolo potrebné dočasne upraviť pomery účastníkov, spôsobil stav právnej neistoty.

III.

Ústavný súd považoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázanie povinnosti okresnému súdu, aby vo veci o návrhu na vydanie predbežného opatrenia konal, za dostatočnú ochranu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Do úvahy zobral tiež dĺžku celého súdneho konania (jeden rok). Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, že sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie, ktoré si uplatnila vo výške 1 mil. Sk, nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou Mgr. M. D.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania vo výške 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) z dôvodu trov jej právneho zastúpenia. Ústavný súd priznal právnej zástupkyni úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti), každý v hodnote 4 534 Sk (základom bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Ďalej ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľky aj dvakrát náhradu režijného paušálu za každý úkon po 136 Sk v zmysle § 19 citovanej vyhlášky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2004